

Становище

за дисертационния труд на Красимир Георгиев Терзиев на тема:
“Автор, медия и произведение в епохата на дигиталното възпроизводство”
за получаване на образователната и научна степен “доктор”

Дисертационният труд на Красимир Терзиев впечатлява със своята актуалност. Темата е ясно формулирана и разгърната систематично в увод, пет глави и заключение, следвани от библиография и приложение с визуални примери.

Промяната на ситуацията във визуалните изкуства в епохата на дигиталния образ и интернет обуславя поредното поставяне предоговаряне на основни понятия като автор, произведение, публика. Сред тези понятия К. Терзиев поставя и въпроса за медията. Взимайки за отправна точка влиятелната студия на Валтер Бенямин „Художествената творба в епохата на нейната техническа възпроизводимост”, написана през 1935-1936 година, дисертантът разглежда критически основни твърдения в нея и дискутира неефикасността на централното за Бенямин понятие „аура”, както и на свързаните с него „оригинал” и „копие”. В аргументацията си Терзиев изявява добро познаване на текстове от важни за визуалната култура, културните изследвания и медийната теория автори, като Ханс Белтинг, Борис Гройс, Фредерик Джеймисън, Лев Манович, позовава се на влиятелни философи, социолози, историци – Ролан Барт, Мишел Фуко, Жан Бодрияр, Жан - Франсоа Лиотар, Кшищоф Помиян. Тук би могло да се желае и въвеждане в дебата на изследователи, които са отделили специално внимание на посочената студия от Бенямин. (Текстове на някои от тях, като Бруно Латур, Антоан Хенион и Натали Хайних са преведени на български език.) В глава *I Въведение към проблема*, както и в цялото изложение би било добре да бъдат включени дискуссионно повече български автори, чиито работи присъстват единствено в библиографския списък на дисертацията.

В глава *II Аурата на оригинала и серийното възпроизводство*, наред с понятия от студията на Бенямин, К. Терзиев проблематизира понятието за „автор”, привличайки и в този случай влиятелни текстове. Особен интерес за мен представлява неизбежният въпрос за собствеността – материална и интелектуална – и нарастването на неговата значимост в днешно време, засегнати в тази част.

В глава *III Произведението в условията на глобалната мрежа и конвергенцията на медиите* читателят вече е изцяло във времето и условията на Интернет.

Невъзможността за ясна и строга класификация на видовете визуални произведения във време на хибридизация на материали, техники и изпълнение, както и произтичащите от това последици за музейната институция, образованието, колекционирането, пазара в една нео-либерална среда с основание са разгледани като ключови за тази ситуация. Наред с позоваването на текстове на изследователи от различни дисциплини полета, много добро впечатление прави привличането на конкретен опит и изказвания на практики от сферата на визуалното, на художници, сред които особено място има артистът и теоретикът Йозеф Косут. Тук, както и в следващите две глави, К. Терзиев е в „свои води” и на места споделя личния си артистичен опит.

В четвърта глава *Художествени практики и техно-медии* дисертантът се занимава с невалидната днес представа за „автономия на света на изкуството” и предлага като алтернатива художествените подходи към техно-медиите и принципа на релокацията на технологията, развит от френския критик Никола Бурийо,

В петата, последна глава *Творчество в мрежата: всеки е творец* К. Терзиев прави съпоставка между любителски творения в Интернет и произведения на професионалната арт сцена. Тук отново личният практически опит на артиста, множеството добре познати му примери, са особено полезни за формирането на възгледите на дисертанта.

В заключението К. Терзиев прави преглед на съдържанието на главите и посочва, в отделен параграф, приносите на дисертационния труд. Справката за приносите отразява адекватно и коректно дисертационния труд. Налице са две публикации, свързани с дисертацията, в научното електронно издание „Семинар” (2009, бр. 1; 2011, бр. 5).

С идеята за полезност на бъдеща цялостна публикация на дисертационния труд на К. Терзиев ще направя следните препоръки: Добре е да се прецизират големите обобщения

за „историята на изкуството”, при които, на места, се губи прецизността на съжденията (напр. на с. 38, с. 46, с. 49, с. 72). В някои случаи читателят очаква по-широк коментар на представени чужди тези. Цитираните статии и книги би трябвало да се посочат и на езика на първото им публикуване. Налага се да се уточни транслитерацията на някои чужди имена на кирилица.

Общото впечатление и становище:

Дисертацията на К. Терзиев “Автор, медия и произведение в епохата на дигиталното възпроизводство” е изключително актуално изследване - със своята тема, проблемно поле, проучена и използвана литература и артистични примери. Докторантът убедително защитава тезата за различните съществування и въздействия на художествените произведения и практики, които той определя като „дематериализация и фрагментация”, в епохата на глобалната мрежа и хибридизацията на медиите. Публикуването на работата, след известно усъвършенстване с тази цел, би било особено полезно за българската художествена и образователна среда.

Всичко това ми дава основание убедено да гласувам да бъде присъдена ” образователната и научна степен “доктор” на Красимир Георгиев Терзиев.

29 декември 2011

София

/проф. д-р Ирина Генова/